

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ח שבט תשפ"ג | דף היומי בבלי: גזיר יז | דף הכולל: גדרים גט.
דף היומי בהלכה: מסימן ק"א סעיף ג' עד תחילת סימן ק"ב.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ז' ועל כן' עד 'ודע אחי'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "והשמונה עשר חשבון האדם" פ"ג "והעשרים חשבוננו עם נפשו"

**"אני עובר פעמיים בשבוע בכביש גהה, שעוברים בו
שישים ריבוא מדי יום. ועל הכביש, באחד הצמתים,
תלוי שלט ענק, כל אות מטר ויותר. "אורי זוהר,
אחרי הכל, גלה לנו הכל, מדוע עזבת את הכל?"**

כשרבי ראובן קרלנשטיין ביקש מברכה מהרב אורי זוהר זצ"ל

כאשר היה קריעת ים סוף התעוררה סערה בראשי אומות העולם
"שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת" והנה לאחר מכן,
עמלק הגיע להילחם עם ישראל "ויבא עמלק וילחם עם ישראל
ברפידים", איך יכול להיות כזה דבר, אחרי שכל העולם מזדעזע
מקריעת ים סוף, עמלק מעז פניו ככלב ולא אכפת לו שום דבר,
ובא להילחם עם ישראל?!

ככה? קריעת ים סוף - ומלחמת עמלק, עד כדי כך?
שמע יתרו: איך לא שומעים!... איך נראים אנשים שלא
שומעים!

הגוי הזה יכול לשמוע "קריעת ים סוף" ולבוא אחר כך
ל"מלחמת עמלק" להילחם עם ישראל. אם כך נראה גוי - חייבים
להתגייר, אני חייב להיות יהודי! "שמע ובא".

עוד היה אומר הרבי ר' שלום בנוסח נוסף: וכי רק יתרו שמע
על קריעת ים סוף? הרי "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת,
אז נבהלו אלופי אדום נמוגו כל יושבי כנען" - הכל שמעו. אבל
הוא שמע ובא. כולם שמעו - "איי איי איי" - ונשאו בשטויות
ובהבלים שלהם. הוא "שמע - ובא!" עזב את כבודו של עולם ובא
להיות יהודי, בא אל המדבר להתגייר.

ברכה ממזכה הרבים

לפני למעלה מעשרים שנה, עמדתי לפני ניתוח קשה

וישמע יתרו (יח, א)

מה שמע יתרו?

אומר רש"י "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת

עמלק".

נשאלת כאן שאלה: איזה נס היה גדול יותר, קריעת ים סוף או
מלחמת עמלק? בוודאי, אין ספק שקריעת ים סוף. כי קריעת ים
סוף היה נס נגד הטבע לחלוטין, הים נבקע לשתיים עשרה חלקים,
ועשרה ניסים נעשו ה' על הים, כל מימות שבעולם נבקעו. נס
חוץ לדרך הטבע! אבל במלחמת עמלק, נכון שהיו ניסים - "והיה
כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח וגבר עמלק", בסדר,
אבל עם הכל המלחמה התנהלה בדרך הטבע. נלחמו כמו בכל
מלחמה, וניצחו. כמו כן העמלקים הצליחו גם הם להרוג מעם
ישראל: "ויזנב בך את כל הנחשלים אחריו".

נשאלת אם כן השאלה, אם יתרו שמע על קריעת ים סוף, מה
צורך יש בתוספת של מלחמת עמלק? הרי היה לו כבר את הנס
הגדול ובכלל מאתיים מנה, ומדוע חז"ל אומרים ששמע "קריעת
ים סוף ומלחמת עמלק".

ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, פלאי פלאים: חז"ל באים לגלות
את צורת השמיעה שלו, לא רק את מה ששמע אלא איך הוא שמע.
יתרו לא שמע על שני ניסים בנפרד, אלא שמע את קריעת ים
סוף ומלחמת עמלק גם יחד. הוא התבונן במה שמתרחש בעולם.

בדרך כלל הוא שבר את הידיים, שבר את הרגליים, את הצלעות וכו', נהפך לשבר כלי. מגיעים אמבולנסים, טיפול נמרץ, מכניסים אותו למיון, מעבירים אותו לכירורגיה ומתחילים לטפל בכל איבר ואיבר.

היד שבורה - מטפלים, הרגל שבורה - מטפלים, קודם ביד ימין, אחר כך ביד שמאל. גבס פה וגבס שם, מכל הצדדים - עטוף בגבסים.

אשאל אתכם שאלה: מדוע צריך כל כך הרבה גבסים? תשימו על יד ימין ושלו' על ישראל?.

רק חסר דעה יכול לשאול שאלה כזו. כי אם הגבס יונח על יד ימין בלבד, יד שמאל לא תתרפא. גבס על רגל ימין, רגל שמאל תתנפח ולא תתרפא. כל איבר חייב את הטיפול האישי שלו.

אלו הם פני הדברים בבית חולים של בשר ודם. אמר הקב"ה לישראל: אצלי לא כך, בבית חולים שלי יש אפשרות אחרת.

יש מצב רח"ל שאדם כולו מטונף, מלוכלך עם עבירות. חבול ושבור.

רבי חיים ויטאל ז"ל אומר כי רמ"ח האיברים הגשמיים לבושים על רמ"ח איברים רוחניים [ואם חסרה לו מצוה, חסר לו איבר, וכפי שבגשמיית, אם חסר אבר זה אסון, ברוחניות על אחת כמה וכמה, לנצח], וקורה שהאיברים הרוחניים שבורים מעבירות, ופעמים שכל הגוף הרוחני מלוכלך בעבירות, או כל האברים פגומים וזקוקים לתחבושות רוחניות, אומר הקב"ה: "שמעו ותחי נפשכם" (ישעיהו נה, ג).

"היאך חביבים ישראל שהוא מפתה אותם, אמר להם: אם יפול אדם מראש הגג כל גופו לוקה והרופא נכנס אצלו ונותן לו רטייה בראשו וכן בידיו וכן ברגליו ובכל אבריו, נמצא כולו רטיות. אני איני כך, אלא רמ"ח אברים באדם הזה, והאוזן אחד מהם, וכל הגוף מלוכלך בעבירות, והאוזן שומעת וכל הגוף מקבל חיים, שמעו ותחי נפשכם, לכך אמר 'שמעו דבר ה' בית יעקב', וכן אתה מוצא ביתרו שעל ידי שמיעה זכה לחיים, ששמע ונתגייר" (שמות רבה כז, ט).

אם האוזן שומעת היטב, אם יש לו שמיעה רוחנית עמוקה, על ידי כך כל האיברים מתרפאים שנאמר "שמעו ותחי נפשכם", יש לו ישועה כללית. כי הוא שומע תוכחות.

אחרי שיחת מוסר לפעמים השומע מפטיר: תודה רבה, חזק וברוך! יוצא והולך הלאה בדרכו כמקדם, כבתחילה. אתם יודעים מה שמספרים מעש'ה [משל ונמשל]. היה פעם יהודי עולה חדש שהגיע לארץ ישראל ובשבת קודש רח"ל עלה על עץ תאנים, קטף ואכל. העץ לא היה שלו.

חלף שם יהודי עטוף טלית שיצא מבית הכנסת, וקרא לעברו: "ר' יהודי, שבת היום, האם אתה יודע כמה איסורים אתה עובר? זכור את יום השבת לקדשו, שמור את יום השבת לקדשו, מחלליה מות יומת, כל העושה בו מלאכה יומת, הרבה עבירות, ומלבד חילול השבת הרי האילנות לא שלך: לא תגנוב, לא תגזול. אתה

באמריקה. כדרך העולם הולכים לצדיקים לבקש מהם ברכות - "כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים" (בבא בתרא קטז ע"א) - החלטתי גם אני לקבל ברכה מצדיק. קמתי ונסעתי לירושלים, ובאתי לעיר העתיקה, לשיבת 'אש התורה' לבקש ברכה. כי בשיבה ההיא ישב ולמד יהודי, אולי שמעתם עליו - ר' אורי זוהר.

אני נכנס לבית מדרש, הוא יושב עם תפילין וטלית כמדומני, לומד בהתמדה עם החברותא. לא רציתי להפריע באמצע, המתנתתי לרגע שיקום ממקומו, ואז ניגשתי אליו ואמרת:

"ר' אורי תשמע, אני צריך לעבור ניתוח לא קל בארה"ב. אני הולך לצדיקים, וגם אליך אני בא עכשיו לקבל ממך ברכה".

הסתכל עלי בתמהון: "ר' ראובן, טעית בכתובת, אינני נותן ברכות. לשם כך צריך ללכת לצדיקים, לחכמים, לא אלי. אף אחד לא מבקש ממני ברכות!"

"ר' אורי, אני מגיע מבני ברק במיוחד, לקבל ברכה ממך" - התחננתי.

"תהיה בריא, מה אתה רוצה ממני? מה נטפלת אליי?" - התחנן הוא [וכבר אמר "תהיה בריא"...].

"תשמע", אמרתי לו, "זה לא יעזור לך. אני נוסע פעמיים בשבוע מבני ברק לבת ים, ובדרך עובר בכביש גהה. ובכביש גהה - אומרים שעוברים בו שישים ריבוא איש מידי יום, וגם אם פחות משישים ריבוא, לא נורא. ועל הכביש, באחד הצמתים, תלוי שלט ענק, כפליים או שלוש פעמים כמו בית המדרש הזה, אותיות ענקיות, כל אות מטר ויותר. לא שייך לא לראות את השלט. ומה כתוב בשלט? שפתיים ישק; "אורי זוהר, אחרי הכל, גלה לנו הכל, מדוע עזבת את הכל?" אתם שומעים?

"אורי זוהר, אחרי הכל, גלה לנו הכל, מדוע עזבת את הכל" כי הוא שיחי' עזב את הכל, נמלט מהזהמה, התנתק מהבוץ של הבלי העולם הזה.

אמרתי לו: "ר' אורי, אם זכיתם לקדש שם שמים, אני צריך ברכה מכם".

הוא נתן את הברכה שלו. מה היה עם יתרו? ישב בכבודו של עולם, אבל "וישמע" ואז התנער מהגילולים, השליך אותם לאשפה, "שמע ובא" אל המדבר, להיות יהודי. פלאי פלאים מה היא כוח השמיעה.

רבותי, לשמוע, אין הכונה דווקא לשמוע דרשה ממישהו אחר, גם אם אני לבדי רואה מאמר חז"ל מעיין בספרי מוסר, ולוקח לתשומת ליבי, מייחס את הדברים ישר אלי: מה אני יכול לקבל מכך, איך הדברים יכולים להשפיע עלי, להאיר את חיי, מה אני חייב להשתפר, ולהשתנות, עלי נאמר - **"ותחי נפשכם"** כפי שמובא במדרש רבה כאן (יובא להלן).

האוזן שומעת וכל הגוף מקבל חיים

כאשר אדם נפל מראש הגג, ה' ישמור ויציל, ונשאר בחיים,

אני עצמי הייתי [לא עלינו ולא עליכם] במקום מסוים לרפואה בסמוך לחיפה, שבתתי שם בשבת. פעם, היה נפוץ יותר מושג של מועדונים רח"ל. התאספו, שתו לשכרה שרו ורקדו, מסכנים, נעבאך, רחמנות. המועדון היה פתוח בליל שבת מול הדירה שלנתי בה, שמעתי תזמורת, שירות וזמרות, ה' ישמור, ומה הם שרו בהתלהבות? ניגון עממי ידוע עם התיבות שבתפילה: "כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה" בהשתפכות הנפש, בהתלהבות [ממש כפי שהיה עם ה'עולה חדש' הנ"ל: "גם לאכול בשבת וגם לשמוע דברי תורה"].

פלאי פלאים להיכן אפשר להגיע אם שומעים, ולהיכן, כאשר לא שומעים, רחמנא ליצלו. "שמעו ותחי נפשכם".

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

גם אוכל את התאנים ככה, בלי לבדוק, זו סכנת תולעים, שרצים - איסורים על גבי איסורים..."

כך, העניק לו דרשה שלמה של הוכח תוכיח, והיהודי המשיך ואכל, והוא חזר שוב בקול רם על פרטי האיסורים והפסוקים שהאיש נכשל בהם.

לפתע פנה אליו ה'עולה חדש' ואמר: "כמה מיוחד כאן בארץ הקודש, בחו"ל לא היה לנו כאלו דברים. ב"ה, כאן אפשר לאכול הרבה דברי מתיקה ותאנים, וגם ברוך ה' לשמוע בינתיים פסוקים ודברי תורה..."

הוא שומע פסוקים - "מחלליה מות יומת" "לא תגנוב", ונהנה, אוכל תאנים גנובים ושומע דברי תורה.

זה נקרא שהוא שומע!?

בחצות הלילה קפצה האשה ממיטתה, ארזה בשקית את בגדי בעלה ונעליו, והורידה אותם למרתף. והנה בבוקר קם היהודי ורוצה לרוץ לעבודה, אך אז הוא נתקל בבעיה קשה: אין חולצה, אין מכנסיים, אין גרביים וגם לא נעליים. הם נעלמו כאילו בלעתם האדמה!

חכמת נשים בנתה ביתה

"הכל טוב ויפה, אך מה עם שבת?", שאלו את המפקד בחשש. "מצדי אתם יכולים לעבוד בתפוקה גבוהה במשך השבוע, ואז לא תצטרכו לעבוד בשבת", השיב המפקד. הם הסכימו לדברים, ועבדו בחריצות יתירה במשך השבוע, וכך היו יכולים לשוב בשבת לביתם ולשמור אותה כדבעי.

חלפו שמונה חודשים שבהם היתה להם פרנסה ברווח, אך אז פרצה מלחמת העולם הראשונה, וארצות הברית נכנסה למלחמה נגד גרמניה.

"כל העובדים מחויבים לעבוד שבעה ימים בשבוע!", הכריז המפקד.

"אנחנו לא יכולים לעבוד בשבת", ניסו השניים לדבר על לבו. "אם כך, אספו את החפצים שלכם ולכו הביתה", הודיע להם המפקד בנחרצות. "אין פרוטקציות, מלחמה זה מלחמה, וכולם חייבים לעבוד שבעה ימים בשבוע, ללא יוצא מן הכלל!"

הם ניצבו בפני נסיון לא פשוט. מה יעשו עכשיו? אין באמריקה 'קופת העיר' או 'ועד הרבנים'. אם יפוטרו - הם ימותו מרעב, ואין לך פיקוח נפש גדול מזה!

אחד מהם נותר חזק כצור החלמיש, ולא הסכים להיכנע, אך חבריו נשברו והחליטו לעבוד בשבת מכיון שלא היה מסוגל לשוב לימים שבהם שררה בבית חרפת רעב. אחד מגדולי ישראל באמריקה שמע על החלטתו של היהודי וניסה לשכנע אותו לחזור בו מהחלטתו, אך נתקל בחומת התנגדות בצורה, שנומקה בטיעון של פיקוח נפש.

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט, ג)

פירש רש"י: "לבית יעקב" - אלו הנשים, תאמר להן בלשון רכה. 'ותגיד לבני ישראל' - עונשין ודקדוקין פרש לזכרים. דברים הקשין כגידין".

וצריך להבין, מדוע הפסוק מקדים את הנשים לגברים? מה הפריבילגיה הזו?

הדבר יובן על פי סיפור שאירע באמריקה לפני כמאה שנה: בשנת ה' אלפים תרע"א נסעו שני יהודים עם בני משפחותיהם מהעיר ראדין, שהיתה 'מאה שערים דליטא', לאמריקה לצורך פרנסה. הם לא שיערו בנפשם שהנסיונות שבהם יתנסו יהיו כה קשים.

שניהם הסתדרו בסייעתא דשמיא בעבודה, ועבדו בחריצות וביעילות. והנה הגיע יום שישי, והם נחפזו לסיים את עבודתם בכדי להתכונן לקראת שבת מלכתא.

"ידוע לכם שמחר אתם באים לעבודה?", פנה אליהם לפתע הבוס.

"אנחנו שומרים שבת, ועל כן לא נוכל להגיע"

"לא רוצים לבוא? אל תחזרו לכאן ביום ראשון!"

השניים פוטרו מהמפעל, וכך במשך שנתיים הם פוטרו מעשרות מקומות עבודה רק משום שהמעסיקים התעקשו על עבודה בשבת, אך הם נותרו איתנים ברוחם ולא נשברו.

לאחר שנתיים הוצעה להם עבודה במפעל בטחוני, עם משכורת גבוהה ומסודרת.

האשה התיישרה במיטתה ואמרה בנחרצות: "אתה יכול לשכוח מהבגדים. גם אם תתלה אותי, לא תקבל אותם!"

"אבל זה פיקוח נפש! אנחנו נגווע ברעב!"

"אתה אומר שזה פיקוח נפש? אני מוכנה לקבל את דבריך. אבל אם כך, אתה יכול לעלות לאוטובוס ולנסוע לעבודה עם פיג'מה ונעלי בית, הרי בפיקוח נפש לא שמים לב לזוטות כמו בגדים..." למותר לציין שהבעל נשאר באותה שבת ובשבתות שלאחריה בביתו.

התורה מצוה תחילה את הנשים, משום שיש להם כח ייחודי שבאמצעותו הן יכולות להעלות את הבעל ואת בני הבית על דרך המלך, בחכמה וללא ויכוחים, וכמאמר שלמה המלך (משלי יד, א) "חכמות נשים בנתה ביתה".

(רבי חזקיהו יוסף קרלינשטיין שליט"א - נאה דורש)

במהלך סעודת ליל שבת פנה היהודי לרעייתו: "אל תצפי מחר שאשוב אחר התפילה. אני יוצא בבוקר לעבודה, ואחזור רק בערב". האשה שתקה ולא הגיבה מאומה.

בחצות הלילה קפצה האשה ממיטתה, ארזה בשקית את בגדי בעלה ונעליו, והורידה אותם למרתף. והנה בבוקר קם היהודי ורוצה לרוץ לעבודה, אך אז הוא נתקל בבעיה קשה: אין חולצה, אין מכנסיים, אין גרביים וגם לא נעליים. הם נעלמו כאילו בלעתם האדמה!

הוא ניסה לגייס את אשתו לחיפושים, אך היא עשתה את עצמה ישנה שינה עמוקה ולא הקשיבה כלל לדבריו.

פתאום נפל לו האסימון: הרי במשך שלושים שנות הנישואים שלהם היא לא ישנה כל כך חזק, מה קרה דוקא עכשיו?!

"תביאי מיד את הבגדים", צעק בכעס. "אני חייב ללכת לעבודה, זה פיקוח נפש!"

כשעברו בשער האשפות התנפל עליהם ה'שבאב' ורגם אותם באבנים. אך כפי שסוכם מראש, נטשו המלוזים את האלונקה ומיהרו לברוח משם. ואז לנגד עיני הנערים החלה האלונקה לנוע הנה והנה, ועד מהרה יצא משם ה"מת", עטוף בתכריכיו הלבנים...

צדקותו ופעליו האדירים של הרש"ש זצ"ל

עליו והניח לו לישון, נטל בידו את הפנס שלו, והלך בעצמו להעיר את כולם. החכמים לא הבחינו בחושך מי מעיר אותם והניחו כי היה זה השמש. כשבאו לבית הכנסת מצאו אותו מוכן לתפילה ומחומם כראוי, אך השמש לא נראה בשום מקום. הלכו לחפשו ומצאו אותו ישן. תהו: מי העיר אותנו? וכשתק הרב הבינו כי הוא עצמו עשה זאת...

בקדושתו העליונה זכה לחולל נפלאות. מור אבי זצ"ל סיפר כי היה יהודי מסכן שלפרנסתו עסק בניקיון. הוא היה עני מרוד, והכסף שקבל תמורת עבודתו הספיק לו רק בקושי למחייתו ולמחיית בני ביתו. מדי ערב היה קונה מעט לחם, בחורף הצליח לקנות מעט גבינה, ובקיץ נהג לקנות אבטיח.

באחד הימים קנה אבטיח ונשא אותו מתחת בית שחיו. בדרכו הביתה הבחין בו ערבי אחד, חמד לצון, ובתנועה מהירה גלגל מידו את האבטיח והתרחק אתו במהירות. הצטער היהודי צער גדול, ומאחר והיה בדיוק ליד ישיבת בית א-ל, נכנס לשם כשדמעתו על לחיו. ראה אותו הרש"ש ושאל מה אירע לו. השיב היהודי: "את האבטיח שילדיי ואני צריכים לאכול הערב גנב לי הגוי".

הורה לו הרש"ש שלא יפחד וילך בדרך שבה הלך הערבי. שמע היהודי והלך. תוך זמן קצר ראה את הערבי הגנב מחזיק בידו את האבטיח שלו ומגלגל אותו מיד ליד. הערבי לא חשב להסתתר, כנבזותו בירך את היהודי לשלום, ותוך כדי כך החליט לאכול את האבטיח לנגד עיניו. הוא הניחו על בטנו, הרים סכין גדולה והתכוון

ומשה עלה אל האלקים (יט, ג)

צדקותו ופעליו האדירים של הרש"ש בל ישוערו. מדי לילה היה קם בחצות והולך לכותל המערבי. שם היה בוכה ומקונן על חורבן בית המקדש, ונראה כאדם שמתו מוטל לפניו!

הוא זכה ללמד תורה ברבים, וגילה דרך בקבלה, מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע. הוא כתב את ספרו "נהר שלום", וכן ספר הגהות על עץ החיים שנקרא "הגהות השמש".

צניעותו וענוותנותו היו פלא פלאים! החיד"א סיפר שבחורף אחד בדרכו לישיבה הבחין באלמנה הצועדת ברחוב עם ילדיה, כשרק בגדיה לגופה ללא מעיל. בו במקום פשט את מעילו, נתן אותו לאלמנה והורה לה: "הזדרי ללבוש את המעיל כדי שלא תתקררי! גשם בחוץ!"... הוא עצמו הסתלק במהירות מן המקום והמשיך ללכת ללא מעיל.

עוד מספרים: תפקידו של השמש בישיבת המקובלים היה להעיר את החכמים שהתגוררו בחדרים בתוך הישיבה, ולדאוג שבשעת חצות יהיו כולם ערים, כי חמור בעיניהם עניין חצות מאד. בנו של הרש"ש, אשר כינה עצמו ח"י בשמ"ש - חזקיהו יצחק בן שלום מזרחי שרעבי - העיד כי פעמים רבות היה רואה את אביו לא ישן גם בתחילת הלילה, מפחד שתטרפנו שינה ויפסיד את שעת חצות.

באחד הלילות נרדם השמש עצמו על משמרתו. שעת חצות הלכה והתקרבה, והרש"ש הבחין בהיעדרו של השמש. הוא ריחם

מלמעלה ממשיך לצעוק, והנה אירע דבר פלא - הסורגים החלו להתקרב זה לזה ולהתהדק סביב צווארו. הם נסגרו ונסגרו, עד שהגוי נחנק למוות, והגזירה בוטלה. מעניין לדעת, ששנים אחרי פטירת הרש"ש חודשה הגזירה. או אז הגיע חכם אשכנזי שהחליט לעשות לעניין סוף. הוא התחפש למת, עטה על גופו תכריכים, והורה לשאת אותו על גבי אלונקה כאילו הוא מת. הוא דאג להצטייד מבעוד מועד בקרשים, מקלות ומעט אבנים, אותם החביא מתחת למקום משכבו. מלווי הלכו ובכו כדרך מלווים בלוויה אמיתית. כשעברו בשער האשפות התנפל עליהם ה'שבאב' ורגם אותם באבנים ומרגמות. כפי שסוכם מראש, נטשו המלווים את האלונקה ומיהרו לברוח משם. לנגד עיני הנערים החלה האלונקה לנוע הנה והנה, ועד מהרה יצא משם המת, עטוף בתכריכי הלבנים, השליך עליהם אבנים והיכה אותם במקלו. בהלה גדולה אחזה בנערים. הם נפוצו לכל עבר בקריאות: שד! שד!... ומני אז - ותשקוט הארץ ארבעים שנה...

(רבי בן ציון מוצפי שליט"א - דורש ציון)

לנעוץ בו, אלא שבאורח פלא סטתה הסכין ממסלולה המקורי, והערבי תקע אותה בשיא כוחו בתוך חזהו... ראה היהודי אותו שוכב מתבוסס בדמו, נטל את האבטיח שלו, והלך לחיים ולשלום... ועוד אירע - בשער האשפות התגורר שייח ערבי שונא יהודים. באחד הימים החליט כי אין לו כח לראות עוד הלוויות יהודיות העוברות משם בדרכן להר הזיתים. הוציא מן המושל צו האוסר על מעבר הלוויות בשער האשפות. ליהודים לא נותרה ברירה אחרת, אלא להאריך את הדרך - לסובב את שער יפו ושער שכם, ומשם להגיע להר הזיתים. באו לרש"ש לתנות את הקושי. אמר להם: "אל תפחדו, אם תהיה עוד לווייה, קראו לי". הוא הוסיף ואמר שיקראו לו גם אם יהיה בישיבה, משום שיש בכך עניין גדול לכלל ישראל, ומותר לבטל על כך תורה. בלווייה הבאה שהיתה, קראו לו. הוא הורה לעבור כרגיל בשער האשפות. השייח ראה מביתו את המלווים וחמתו בערה בו. הוא יצא אל מרפסת ביתו, הוציא את ראשו מבין הסורגים והחל לצעוק עליהם. הרש"ש הורה להם להתעלם ולהמשיך ללכת, בעוד הגוי

תפילת שמונה עשרה זו נחשבת אצל הקב"ה יותר משבעים שנה של תפילות שמונה עשרה מעומד, בגדלות המוחין, בבית הכנסת, בציבור, עם טלית ותפילין!

ערכה של מצוה הנעשית מתוך חולשה וחולי

לעומת זאת, בתחילת פרשת וירא תיארה התורה בפירוט ובאריכות גדולה את הכנסת האורחים של המלאכים בביתו של אברהם אבינו - המסירות והזריזות שלו, הוראותיו לשרה אמנו, המאכלים השונים שהאכילם, וכל כיוצא בזה. והנה, יש לפקפק על עצם גדלות המעשה של אברהם עם המלאכים, שהרי מדובר במלאכים שאינם זקוקים לאכילה ושתייה, וחלק גדול מהסעודה התקלקל - נטמאת העיסה, והוא לא הביא להם לחם אלא רק בשר וחרדל וחמאה. הייתכן שעל מעשה זה תיכתב פרשה שלמה, והוא יוזכר במתן תורה על ידי משה רבנו, ולעומת זאת, מעשי חסד שלו עשרות בשנים יוזכרו בפסוק אחד בלבד? אלא ביאר רבי שלמה זלמן הפלא ופלא: באותו זמן היה אברהם אבינו חלש וחולה, ולכן כל תנועה שעשה - יש לה חשיבות מיוחדת, והיא ראויה להיכתב בפסוק מפורש, יותר מכל עשרים ושש שנות חסד! לא בכדי עושה התורה זכר גדול למצוה שעשה אברהם אבינו מתוך חולשה וחולי, כי היא נחשבת יותר מפעולות גדולות ונצורות שנמשכו שנים רבות אך נעשו בכח איתן! ומכאן אנו למדים כמה גדולה חשיבותה של כל תנועה של מצוה שעושה אדם מתוך חולשה וחולי, במוסרו את נפשו לכבוד קונו.

רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א

וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יִלְכוּ בָּהּ וְאֵת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן (ית, כ) אמרו חז"ל (מכילתא פרשת יתרו): "את הדרך" - זה ביקור חולים". פעם הלך רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל לקיים מצות ביקור חולים אצל תלמיד חכם וירא שמים שהיה מתמיד בתורה ובעבודת ה'. החולה ביכה בפניו את מצבו, שאינו מאפשר לו לעסוק בתורה ועבודה כהרגלו. רבי שלמה זלמן ניחמו ועודדו בדברים האלה: אברהם אבינו היה איש החסד. בסוף פרשת וירא (בראשית כא, לג) אומרת התורה: "וַיֹּטֵעַ אֶשֶׁל בְּבְאֵר שְׁבַע וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם ה' אֱ-ל-עוֹלָם", ופירש רש"י: "על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקדוש ברוך הוא אלוה-ה לכל העולם. לאחר שאוכלים ושותים אומר להם ברכו למי שאכלתם משלו. סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם". מעשי החסד של אברהם נעשו במשך עשרים ושש שנים, ובוודאי היה אפשר לכתוב על מעשי החסד הללו כרכים רבים. ועם כל זאת אומר רש"י, כל עשרים ושש שנות החסד שלו נכתבו בתורה בפסוק אחד בלבד!

תפילת שמונה עשרה זו נחשבת אצל הקב"ה יותר משבעים שנה של תפילות שמונה עשרה מעומד, בגדלות המוחין, בבית הכנסת, בציבור, עם טלית ותפילין! וכן כל תנועה ופעולה לכבוד שמים שעושה אדם מתוך חולשה וחולי, אין ערוך לחשיבותו, והן רצויות ואהובות אצל הקב"ה מכל מעשה שעושה האדם בהיותו אמיץ כח.
(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

נתאר לעצמנו אדם המאושפז בבית חולים ח"ו. הוא מוגבל מאוד בפעולותיו, לעתים הוא אינו יכול להתעטף בציצית ולהניח תפילין, אינו יכול לעמוד בתפילה, הוא שוכב פרקדן ובקושי יכול להטות את גופו ימינה ושמאלה. את תפילת שמונה-עשרה הוא נאלץ להתפלל בלי טלית ותפילין, בלי בית כנסת ובלי מניין, בשכיבה, לבוש בגדי בית חולים, והתנועה היחידה שהוא יכול לעשות לכבוד השי"ת היא על ידי שמטה עצמו מעט לצד, שלא יהיה פרקדן.

**כך הוא ביקש והתחנן לפני השוטר במשך עשר דקות.
גם לב אבן כבר היה נמס מבקשותיו ותחנוניו, אך לא
השוטר הזה, כביכול הוא היה עשוי מפלדה יצוקה. בפנים
חמורות הוא צילם עוד תמונה ועוד תמונה של ה'עבירה',
ואם לא די בכך, הוסיף וצילם את היהודי מתזכח אתו!**

התביעה שהתבטלה בזכות כיבוד אב

אך באותו רגע הוא התנער משרעפיו. "ודאי זו עצת היצר שאתחרט על המצוה וכך אפסיד אותה. איני מתחרט על המעשה הטוב שעשיתי, ובקשר לדו"ח, לקב"ה יש את החשבונות שלו כיצד לעזור לי".

לאחר שבוע אביו התקשר אליו שוב וביקש שיבוא אליו. "אבא, אתה יודע מה קרה כשהייתי אצלך בשבוע שעבר? קיבלתי קנס של אלף שקל!", אמר הבן. האב השתתף בצער הבן, אך אמר: "בני היקר, אני מבין את צערך, אבל אני זקוק לך!".

כששמע כך הבן, נסע שוב לצפון בלי כל חשבונות. והנה לאחר מספר ימים, קיבל מכתב ועליו מתנוסס סמלו של משרד עורך דין ידוע ומפורסם. הוא פתח את המעטפה בחשש, וגילה שאחד השכנים שמסוכסך אתו הגיש נגדו תביעה שקרית שכביכול הוא גרם לו נזקים, ובחוצפתו עוד הגדיל לעשות וצירף תמונות של אותם נזקים שהבן כיכול היה אחראי להם, וסכום הפיצוי שתבע עמד על סכום גדול מאד.

"רבונו של עולם", נאחז היהודי בקיר כדי לא ליפול. "איך אני יוצא מזה? הרי העורך דין הכי זול יקח לי עשרת אלפים שקל על התיק הזה, ואין לי כסף לזה. וגם אם אשיג מימון לעורך דין, מי אומר שאצליח במשפט? הרי השכן הזה הוא עשיר ומתוחכם, והוא דאג לעצמו לעורך דין מהשורה הראשונה!"

ואז הביט שוב בכתב התביעה, וחיוך התפשט על פניו. התאריך שבו טען השכן שהוא הזיק אותו היה באותו יום שבו שהה אצל אביו בצפון! "אין צורך בעורך דין, חבל על הכסף. אני אייצג את עצמי בבית המשפט!".

יום הדיון הגיע, והיהודי בא לבית המשפט. השכן כבר ישב באולם הדיונים כשהוא זחוח כולו. הדיון החל, ועורך הדין קם והחל לתאר ולספר עד כמה השכן הזה מושחת, על המריבות

פַּדְ אַת אָבִיךָ (כ, יא)

הרב נתן בן סניור שליט"א סיפר לי סיפור מאד יפה:

מעשה ביהודי המתגורר בבני ברק, ואילו אביו מתגורר בצפון הארץ. יום אחד האב התקשר וביקש מהבן שיבוא לבקרו. הבן נענה לבקשה, ונסע במשך שעותיים לביתו של האב.

כאשר הגיע לבית האב וביקש להחנות את רכבו, לא מצא חניה פנויה, ומחוסר ברירה החנה את הרכב כך שחלקו חונה בחניה רגילה וחלק קטן מהרכב חונה בחניה המיועדת לנכה, ומבלי שחלילה חניית הנכה תיפגע. לאחר מכן הוא עלה לאביו, ישב ודיבר איתו, וטיפל בכל העניינים שאביו ביקש ממנו לטפל בהם. כשירד למטה, חשכו עיניו: שוטר עומד ליד רכבו ורושם לו דו"ח חניה!

"למה אתה רושם לי דו"ח?", נמלטה צעקה מפיו.

"אתה עוד שואל? הרי אתה חונה בחנית נכה!", אמר השוטר בארשת נצחון. הקלה היא בעיניכם? דו"ח על סכום של אלף שקל! "אני לא מבין, יש לנכה עוד מקום בשפע להחנות את הרכב, ואני הקפדתי על כך. אם יש לך לב יהודי תרחם עלי, אני לא מהצפון, באתי מבני ברק לעזור לאבא שלי שהוא נכה, אז תחשוב שכביכול גם אני נכה ותוותר לי, אני חי בדוחק גדול ויהיה קשה לי לשלם סכום כה גדול".

כך הוא ביקש והתחנן לפני השוטר במשך עשר דקות. גם לב אבן כבר היה נמס מבקשותיו ותחנוניו, אך לא השוטר הזה, כביכול הוא היה עשוי מפלדה יצוקה. בפנים חמורות הוא צילם עוד תמונה ועוד תמונה של ה'עבירה', ואם לא די בכך, הוסיף וצילם את היהודי מתזכח אתו!

היהודי שב לבני ברק כשכולו אכול דאגה ועצבות. "עזבת את הכל ונסעתי כדי לכבד את אבי, ובסוף זה מה שיצא? מאיפה אשלם אלף שקל?!"

התמונה הוצגה בבית המשפט, ופניו של השכן נהפכו כשולי קדירה. בית המשפט מצא שתביעתו היתה שקרית לחלוטין, והוטלו עליו תשלום קנס על הדיבה שהוציא על שכנו, ומלבד זאת הוצרך לשלם פיצויים נוספים, עד שלבסוף יצא מבית המשפט בשן ועין.

אז אמר הבן: "ואני הרהרתי אחר מידותיו של הקב"ה ושאלתי: ריבוננו של עולם. הרי נסעתי לצפון הרחוק כדי לכבד את אבא שלי. זה מה שמגיע לי? קנס של אלף שקל ושוטר עם לב אבן שלא מוכן לשמוע אותי?! ומה האמת? הקב"ה העמיד אותי בנסיון, האם גם לאחר אירוע מרגיז זה לא אתחרט על המצוה שעשיתי. וכשעמדתי בנסיון, קיבלתי סכום גדול הרבה יותר, וגם ניצלתי מעלילת כזב של השכן שלי!"

יהודי צריך לדעת: אתה נותן לה' - אתה מקבל פי כמה, אך הדבר תלוי בצורה שבה אתה עושה את המצוה, האם כשיש נסיון תוך כדי קיום המצוה או אחריה אתה נשבר, או שאתה מתחזק באמונת אומן, והמאמין יזכה לראות בישועה, כפי שאמר דוד המלך (תהילים יג, ו) "ואני בחסדך בטחתי - יגל ליבי בישועתך!"

(רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

שרבו ביניהם, האיזמים שהוא השמיע כלפי הלקוח שלו, ולא זו בלבד, אלא שהוא אף ביצע את זממו וגרם לו נזקים אדירים, כפי שניתן להתרשם מהתמונות.

"מה אתה אומר על זה?", שאל השופט את הבן.

"זהו שקר מוחלט!", השיב הבן בפסקנות. "באותו זמן שבו בוצעו לכאורה הנזקים, לא הייתי כלל בבני ברק אלא בצפון. ולראיה, יש לי כאן דו"ח חניה שקיבלתי באותו יום על כך שחנית שם בחנית נכה!"

אך השופט לא התרשם מדבריו.

"זו לא ראיה", אמר בפנים צוננות. "יתכן שהשאלת את רכבך לאדם אחר כדי שיסע לצפון ויצור מצג שוא שכביכול היית שם, בו בזמן שהזקת לשכנך."

"אבל היה שוטר שדיבר איתי ונתן לי את הדו"ח", אמר הבן.

"תאתר את השוטר ואז נראה", אמר השופט.

הבן ערך בריר והצליח לאתר את השוטר שרשם לו את הדו"ח. "אתה זוכר שנתת לי דו"ח באותו יום?", שאל את השוטר.

"בודאי שאני זוכר". השיב השוטר. "התווכחת איתי זמן רב, ואני התעקשתי לתת לך את הדו"ח, ואפילו צילמתי אותך עומד ומתווכח איתי!"

רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל אמר, "שהמספר סיפור מה'חפץ חיים' על שולחן שאכל עליו, יוצא בזה ידי חובת אמירת דברי תורה על השולחן"

אין איסור לחמוד הפקר

"מחול לך", כדי להסיר ממנו את איסור הגזל. כדי להינצל מהאיסור לא די שהנגזל ימחל לגנב במקומו, מבלי שהגזלן ישמע מפיו את דבר המחילה.

אמנם, הסיפור האמתי, וכפי שסיפרו הרב מבריסק, הוא שה"חפץ חיים" רדף אחריו וקרא לעברו "הפקר!" למאי נפקא מינה?

אומר הרב מבריסק: אם ה"חפץ חיים" היה אומר לו רק "מחול לך", אמנם היה מנקה אותו מאיסור גזל, אבל עדיין היה נותר עליו איסור "לא תחמוד", שהרי הוא חמד את כספו של ה"חפץ חיים". אבל כיון שאמר לו "הפקר", הציל אותו גם מאיסור "לא תחמוד", משום שאיסור "לא תחמוד" נאמר רק על "בית רעך" ואין איסור לחמוד בית של הפקר.

הוא אשר אמר רבי חיים עוזר: כל מילה של ה"חפץ חיים" מדוקדקת ומחושבנת עם ההלכה.

(רבי יצחק קולדצקי שליט"א - נאה דורש)

לא תחמד בית רעך (כ, יד)

ה"חפץ חיים" זצ"ל זכה להיות רבן של כל ישראל בכל המובנים. רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל אמר, שהמספר סיפור מה"חפץ חיים" על שולחן שאכל עליו, יוצא בזה ידי חובת אמירת דברי תורה על השולחן, משום שכל סיפור על ה"חפץ חיים", כל דיבור שיצא מפיו הקדוש, מחושבן עם איזושהי הלכה.

אתן דוגמא: יש סיפור ידוע על ה"חפץ חיים", שהעוילם מספר אותו בצורה אחת, והרב מבריסק סיפר אותו בשינוי קטן, כך שמעתי ממקור ראשון ממי ששמע מהרב מבריסק זצ"ל, וזה הופך את הסיפור למוסמך יותר:

מעשה באדם שבא ל"חפץ חיים" וביקש לפרוט שטר של מאה רובל לשני שטרות של חמישים. ה"חפץ חיים" נתן לו את שני החמישים, והלה נטלם וברח, מבלי לתת ל"חפץ חיים" את השטר של המאה. פשוט גנב.

ה"חפץ חיים" רדף אחריו, וכפי שהעוילם מספר, קרא לעברו

נזיר דף יז

מדוע צעד הגאון רבי משה דוויק בליל שבת כשהוא עטוף בשמיכה?

זהו בית הקברות

אלכוהול?

'פלוני השיכור' פקד את ביתו של רבי משה לעיתים מזומנות. כתובת מגוריו הייתה: בית הקברות 'שומרי שבת' בני ברק. דווקא שם מצא לו השיכור מקום להניח את ראשו. כאשר הציעו לו פתרונות דיור דחה אותן בשתי ידיים. דווקא שם, בין המצבות, הוא הרגיש 'היימיש'.

לך תבין מה חולף בראשו של שיכור...

היה זה בחורף, ורבי משה צייד את 'פלוני השיכור' בשמיכה, כדי שלא יקפא שם בין המתים. כעבור תקופה קצרה התברר לרבי משה שהשמיכה נעלמה מהמקום. רבי משה ריחם על ההלך, אך הוא ניצב בפני בעיה לא פשוטה: היה זה בליל שבת, והוא לא רצה לטלטל. כיצד תגיע השמיכה לבית החיים!

מכיוון שבחוץ היה קר - והרחובות בין כה וכה שוממים - החליט לפתור את עניין הטלטול בצורה מקורית: הוא יתעטף בשמיכה וכך יותר לו לצעוד לבית הקברות...

(ספר זכרון משה עמ' מא, הובא ע"י הרב פנחס זרביב מכון למעשה)

בני ברק, ליל שבת קודש. עלטה סמיכה מכסה את בית הקברות, אשר ממוקם בשיפולי העיר. הקור והגשם מבריחים את הכול מן הרחובות. מידי פעם נראה חתול, אשר תר אחר מקום מסתור. מחלונות הבתים הסמוכים בוקעות זמירות שבת. ניגונים חסידיים מתערבבים בלחנים שמקורן בעיירות ליטא, אלו וגם אלו נמסכים בנעימות מזרחיות מרטיטות לב. לפתע נראית דמות צועדת בלאט. הדמות המסתורית עטופה בשמיכה חורפית וצועדת לכיוון בית הקברות... האם זה אדם? ואולי זו רק בבואת אדם - כזו שב'סיפורים' פוקדת את בית הקברות?...

היתה זו דמותו של הגאון רבי משה הכהן דוויק זצ"ל. ביתו של רבי משה היה פתוח לרווחה כפשוטו. אנשים רבים מוכנים לפתוח את ביתם לרווחה - אך רק בעבור אורחים נעימים. אורחים מטרידים, יפגשו אצלם במהירות את הדלת מצדה השני... מי מוכן להושיב בשולחנו שיכור שלא פעם מדיף ניחוחות של

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם מותר להתפלל ולברך בשפה זרה?

למתפלל עצמו, אך אסור לנהוג כן בקביעות. ולבעל תשובה שטרם למד לקרוא בלשון הקודש, מותר להתפלל בשפה זרה עד שיתרגל בקריאת לשון הקודש; ואף כשמתפלל עם ציבור המתפללים בלשון הקודש, נחשב כמתפלל בציבור. [שו"ע קא, ד, ומשנ"ב יג-יד; בו"מ דרשו, 24, 25, 29, 30 ו-32]

מצוה מן המובחר להתפלל ולברך בלשון הקודש, והעושה כן יוצא ידי חובה אף כשאינו מבין את הלשון, למעט ברכות 'אבות' ו'מודים' שבתפילת שמונה עשרה, אשר כל אדם צריך לדעת את פירושו. ומעיקר ההלכה מותר להתפלל ולברך בכל שפה שהיא, ובתנאי שהיא מדוברת בפי רבים מאנשי המקום, ומובנת היטב

באיזו שפה מדבר הקב"ה עם הנביאים?

הנביאים, ובה נברא העולם. ועוד, שנוסח התפילה בלשון הקודש הותקן בדקדוק רב בידי מאה ועשרים אנשי כנסת הגדולה, אשר חלקם היו נביאים, ורמוזים בו סודות נשגבים, ואף כשאין זוכים לכוון באמירתן כראוי, התפילה עולה למעלה ופועלת את פעולתה. [משנ"ב קא, יג, וביה"ל ד, ד"ה יכול]

כאמור, אין להתפלל בקביעות בשפה זרה, אך באקראי, אם אינו מבין את לשון הקודש וְחָפֵץ להתפלל בכוונה עם הבנת פירוש המילים - רשאי להתפלל בשפה זרה. אולם כשאין מטרותו להתפלל בכוונה, לא יתפלל בשפה זרה אף באקראי, כי אם בלשון הקודש, כיון שיש בה סגולות ומעלות רבות, ובה מדבר הקב"ה עם

מהו היתרון בקבלת התפילה של ציבור על פני יחיד?

מתייחס רק ללשון הארמית, שהיא מגונה בעיני המלאכים. ולכן אין לומר את תפילות 'יקום פורקן' וכיוצא בהן ביחידות, אולם מותר להתפלל בציבור בארמית אף כשהציבור עצמו עוסקים בתפילה אחרת.

[שו"ע קא, ד, ומשנ"ב טו, יח ורי"ט; בו"מ דרשו, 36-37]

ההיתר האמור, להתפלל בשפה זרה באקראי, אינו אלא בציבור, שהשי"ת מקבל את תפילתם ללא סיוע מלאכים, אבל ביחידות אין להתפלל בשפה זרה, כיון שהיא מתקבלת רק בסיוע מלאך מְלִיץ, והמלאכים מבינים את לשון הקודש בלבד. ויש אומרים שאת נוסח התפילה הקבוע מותר להתפלל בשפה זרה אף ביחידות. ויש אומרים שאיסור התפילה בשפה זרה ביחידות

* ברכות ותפילות שאינן שגורות בפי המתפלל מחמת שחולף זמן ניכר מאמירתם בפעם הקודמת, צריך לאומרן מתוך סידור, או להרגיל עצמו בנוסחתם - אף במחשבה - לפני התפילה.
* מי שברך את הברכה הראשונה שבתפילת שמונה עשרה - ברכת 'אבות' - ללא כוונת פירוש המילים, לא יצא ידי חובתו; ולמעשה אין להתפלל שנית.
* את תפילת שמונה עשרה צריך להתפלל בלחש. ואחר ותיקנו להתפלל בלחש - איסור חמור הוא להתפלל בקול רם ואף בקול נמוך, כיון שמראה בכך כאילו הקב"ה אינו שומע חלילה את תפילת הלחש.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

על מה צריך להקפיד בקריאת פסוקים מהתנ"ך?

וחכמינו ז"ל הזהירו על כך במיוחד בנוגע לקריאת שמע, שיש בה מצות קבלת עול מלכות שמים. וכן הזהירו לקרואה לפי כללי הדקדוק - אות דגושה ואות רפה, שָׁא 'נח' וּשְׁא 'נע', וכיוצא בהם. ובדיעבד, כל שלא נוצר שינוי משמעות, יוצאים ידי חובה אף בקריאה חפוזה ובלתי מדוקדקת.

[שו"ע סא, כא-כג, ומשנ"ב לד-לה; וראה בו"מ דרשו, 26-27; שו"ע סב, א, משנ"ב א; בו"מ דרשו, 1]

בקריאת פסוקים מהתנ"ך - באופן של לימוד תורה, או באופן של קיום מצוה, כגון קריאת שמע, או באופן של תפילה, כגון פסוקי דזמרה - וכן בכל תפילה ובכל ברכה, חובה להקפיד על הגיית המילים בשלימותן, ועל הפרדה ברורה ביניהן במקומות שהחיבור עשוי ליצור שינוי בהגיית ההברות הסוגרות או הפותחות את המילים, או לגרום לדילוג על אות אחת, וכגון במקום שיש אות זהה בסוף מילה ובתחילת המילה שלאחריה.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il